

EL REPTTE DEL SEGLE XXI

La prova de l'esperit olímpic

Andreu Mercé i Varela, periodista responsable del Comit  de Relacions Internacionals de l'Oficina Olímpica de Barcelona

Un segle d'olimpisme ha reflectit els canvis de la societat contemporània i es veu obligat a redefinir alguns conceptes bàsics, en especial, el de l'"amateurisme".

Cal definir les obligacions dels atletes segons les exigències de la disciplina que practiquin, no tots els esports requereixen la mateixa dedicació

El trasbalsament social, tècnic, científic, econòmic, mèdic i en tots els ordres de l'activitat humana que ha viscut el nostre món des de fa un segle, no podia deixar marginat l'esport. Al contrari, ja que les activitats esportives son quelcom nou i innovador, a l'inici del nostre segle, ha estat l'esport una de les activitats humanes que amb més sensibilitat ha causat aquells canvis que la nostra societat ha encaixat, sortosament, durant els últims vuitanta anys.

L'esport, en la seva versió moderna, va néixer, com se sap, fa un segle i mig. Fou el pedagog anglès Thomas Arnold qui introduí una forma nova d'educar els infants i els vaillets, posant-los en contacte amb la naturalesa, fent-los veure el plaer de l'esforç físic, de la competició en plena natura, i assolí que la joventut anglesa adquirís nous objectius i, el que és més important, una nova manera d'assolir-los. I així nasqué l'esport en la forma moderna que nosaltres hem conegut i que s'ha anat modificant i adaptant a les exigències de les competicions i dels esportistes.

L'esport elitista del segle XIX

En els seus inicis, cap al final del segle XIX, l'esport, i encara més les competicions esportives, tenien un caràcter eminentment elitista. No perquè es busqués cap discriminació ni es pretengués establir barreres ni limitacions, ans el contrari, l'esport fou un element fermament coordinador que afavoria el contacte humà i el coneixement recíproc entre els diferents nivells de la societat, sinó perquè fer esport, i no cal dir, viure de la competició, solament estava a l'abast dels qui disposaven d'un cavall, d'uns esquís, de l'accés a un club, a unes instal·lacions o entitat esportiva, on fos possible dedicar-se a la competició aprofitant les hores de lleure que tinguessin els aspirants a esportistes. Els

treballadors i assalariats no disposaven pas de massa hores per dedicar-se a l'esport. Aquest, per tant quedà limitat als estudiants, als nois "de casa bona" o als adults de posició benestant que disposaven de temps, de diners i de mitjans per fer esport.

L'esport modern va tenir una data oficial de naixement. Fou el 23 de Juny de 1894, quan Pierre de Coubertin va reunir, en el majestuós i ampli Anfiteatre de la Sorbona de París, davant un auditori d'unes dues mil persones, representants de dotze països d'Europa, Amèrica i Oceania. Fou allí on s'acordà constituir la primera organització mundial de l'esport —el Comitè Internacional Olímpic— i es donà una filosofia lúdica als esportistes.

Fruit de l'esperit d'aquell temps, els primers membres del C.I.O. foren persones de l'"élite" del moment. Presidí aquella reunió el baró de Courcel i el primer Comitè Internacional Olímpic el formaren quinze persones de tretze països, entre els quals hi havia dos generals (un suec i l'altre rus), dos comtes (italià i belga), un duc italià, el baró de Coubertin, un lord, un ministre i altra gent de relleu en els seus països respectius.

Aquesta circumstància, que actualment no hauria estat acceptada, ho fou llavors, ja que els dirigents de la majoria de moviments esportius procedien d'un nivell social elevat. El que no fou obstacle perquè molts atletes i esportistes de nivell modest i àdhuc humil, arribessin a proclamar-se campions olímpics mercè a què l'esport ha estat sempre un element igualador de l'home sense discriminació de cap mena. I els diguem-ne "elitistes", foren els primers a sentir-se solidaris de tots els esportistes.

Una de les condicions que imposava l'Olimpisme en els seus primers cinquanta anys, fou l'exigència de l'amateurisme. O sigui competir pel plaer de la cursa o de l'encontre, sense esperar cap guany ni benefici com no fos el millorament de l'individu i de la societat. Aquest principi es mantingué

amb bastant rigor fins després de l'última guerra mundial. Els casos de Jim Thorpe, de Jhonny Weissmuller, Paavo Nurmi, Jacques Ladoumègue i altres campions que tingueren els seus problemes amb els reglaments esportius i olímpics, foren anècdotes més o menys doloroses, però en general la condició d'amateur, segons el concepte que llavors es tenia de l'"amateurisme", es mantingué bastant bé. Després de l'última guerra mundial, la societat a la majoria de països canvià sensiblement. I la concepció política dels diferents estats acabà de forçar la situació. Després del 1945, el món es dividí en països capitalistes i països socialistes. Els primers acceptaven obertament els esportistes professionals, amb contracte o sense, però eren atletes que vivien públicament i exclusivament de la pràctica del seu esport, obertament i sense amagar-se per res. En els països socialistes, el professionalisme no era admès, però els campions, els atletes d'alta competició, i àdhuc els infants amb grans possibilitats esportives, no feien altra cosa que preparar-se per assolir les millors marques, els més preuats títols i arribar al més alt nivell esportiu. Durant la seva època d'estudiant, els futurs campions rebien beques i ajudes que els permetien dedicar-se intensament a la pràctica de la seva disciplina esportiva. I després d'acabar l'universitat, continuaven fent esport com a activitat exclusiva, però adscrits a l'exèrcit, a un sindicat, o a una escola d'educació física que els permetia de mantenir l'entrenament i dedicar-se a la alta competició.

L'amateurisme entre l'Est i l'Oest

Amb l'antiga definició de l'amateurisme restava una evident desigualtat entre els millors atletes dels països capitalistes i els provinents de les nacions socialistes. Tots viuen únicament de

la pràctica del seu esport, però es queden, teòricament, marginats de les competicions olímpiques, mentre els altres tenen obertes les portes dels Jocs quadriennals.

Davant d'aquesta espinosa qüestió, el Comitè Internacional Olímpic, resolgué que cada Federació Internacional definís el concepte respectiu d'amateur per als seus esportistes. La fórmula era equitativa. No tenen les mateixes servituds esportives l'atleta d'una disciplina que el d'una altra. Així per exemple un esquiador d'alta competició, que ha de passar-se dos mesos d'entrenament a l'alta muntanya abans de començar el rosari de carreres que el portaran, durant els quatre mesos i mig de competició, pels tres continents on es disputa la Copa del Món, no es pot comparar, doncs, aquesta servitud de l'esquiador (o de l'atleta, o del nedador o del gimnasta), amb la d'un jugador d'hoquei sobre herba, d'un lluitador d'esgrima, o un campió de tir amb arc. Aquesta necessitat de distingir les obligacions dels campions d'un esport respecte els d'una disciplina més exigent, obliga a establir una definició diferent dels atletes segons sigui la disciplina que practiquin. els esports més caracteritzadament professionals, com el futbol, l'hoquei sobre gel, o el tennis, han buscat una solució per al seu problema olímpic. El futbol, limitant l'edat dels jugadors i exclouent

dels Jocs Olímpics els sud-americans i europeus que hagin participat als Campionats del Món, els jugadors d'hoquei que estiguin lligats per contracte de professional amb els clubs de les lligues d'aquell caràcter, i amb els tennistes encara s'ha de definir la seva situació.

El futur de l'esport professional

Continuaran els esportistes d'élite guanyant milions a través d'empresaris professionals sense cap intervenció dels clubs esportius i de les federacions dels seus països?

O bé renaixerà l'esport en el sentit clàssic i olímpic, tal com hem conegut fins ara?

És indubtable que els patrocinadors ("espònsors") continuaran intervenint en moltes competicions esportives per prestigiar un producte, una marca, o un nom, a través dels esportistes més coneguts.

Tampoc no hi ha cap dubte que en alguns esports, com el golf, el tennis, la boxa o les disciplines del motor, els seus campions no entraran dins d'un club o una entitat netament esportiva. És molt probable que els Jocs Olímpics obrin, cada dia més, la permissivitat respecte dels millors atletes del món, a fi de sincronitzar amb les necessitats i les preferències del món en

què vivim. L'olimpisme no pot viure lluny de la realitat i convertir-se en una peça de museu.

Però els Jocs tampoc es convertiran en una competició "open", on els atletes que solament veuen en l'esport una forma més falaguera de viure i de fer-se amb una fortuna, puguin convertir-se en les figures exclusives dels Jocs Olímpics. És necessari que els clubs i les federacions tornin a tenir l'autoritat única en el món de la competició i en la definició dels atletes. Aquest és el camí de l'esport del demà i el que ha d'assegurar el futur de l'Olimpisme. Serà bo que els esportistes rebin les ajudes i les col·laboracions que es permetin assolir cada dia millors marques i demostrar que els límits de la naturalesa humana encara són molt lluny.

Però és indispensable conservar la mentalitat olímpica que si un dia es manifestà a través de l'amateurisme, ara es pot conservar encara com un estat d'esperit únic, tal com es demostra cada quatre anys en ocasió dels Jocs Olímpics.

Aquesta mentalitat que mantindran els esportistes que esperen arribar al segle XXI amb una mentalitat olímpica i esportiva, a fi de què l'esport continuï essent la força social més important que existeix actualment. L'única que uneix tota la joventut del món sense distinció de races, de religions ni d'idees polítiques.